

Ilyos — Beshinchi raqam

Payg'ambarlik Sukuti

Jeff Pippenger

2023-10-03

Ilyos Axabga butun Isroilni Karmelga yig'ishni buyurganida, bu Xudoning 1798-yilda, uch yarim yillik ta'qibdan so'ng, jamoatni Zulmat Asrlaridan olib chiqishini hamda ularni 1844-yilga, undan keyin esa 1863-yilga boshlab borishini oldindan ko'rsatgan edi. Bu uch sana Ishayo tomonidan yettinchi bobda bayon etilgan “yetti vaqt” tuzilmasining yakuniy uchta belgisidir.

1798, 1844 va 1863-yillardagi ayni tarix Muso Isroil farzandlarini Misr qulligidan olib chiqib, Sinay tog'iga olib borganida ham oldindan timsol qilingan edi. Birinchi va ikkinchi farishtalarning tarixi 1798-yildagi oxirzamon boshida boshlanib, bu harakat 1863-yilda jamoatga aylanguncha davom etgan Milleriylar harakatini ifodalaydi. Ilyos va Muso Milleriylar tarixining ikki asosiy guvohidir, va ular uchinchi farishta tarixida Vahiy kitobidagi ikki asosiy guvohdir.

Millerchilar harakati Vahiy 14-bobdagi abadiy xushxabarning boshlanishini belgilaydi, va Future for America uning yakunini belgilaydi. Millerchilarning boshlang'ich harakati bilan yakunlovchi harakat orasida biz Yettinchi kun Adventistlari jamoatini topamiz. Adventist jamoati tarixchilariga ko'ra, 1856-yilda Millerchilar harakatining qoldig'i Laodikeya holatiga kirdi; shu tariqa 1798-yildan 1856-yilgacha bo'lgan davrni ifodalagan Filadelfiya davri nihoyasiga yetdi.

Avvalgi maqolada biz ilhom Qizil dengizdan o'tishdagi umidsizlikni 1844-yildagi buyuk umidsizlik bilan muvofiqlashtirganini ko'rsatdik. O'sha nuqtada, mannada ifodalangan Shabbat sinovi Musoning tarixida yetib keldi. Xuddi shu bashoratli nuqtada, Eng Muqaddas Joydan kelgan nur dengizdan o'tib, imon orqali Eng Muqaddas Joyga kirganlar uchun, Shabbatdan boshlab sinov va poklanish jarayonini boshladi. 1844-yildan oldingi sinov jarayoni Musoning tarixida uning tug'ilishidan boshlangan bo'lsa, milleritchilar uchun esa 1798-yilda, Doniyor ta'kidlagan bilimning ortishi bilan boshlandi; bu esa hukmga olib boruvchi uch bosqichli sinov jarayonini yuzaga keltirdi.

Ko'plar poklanadi, oqartiriladi va sinaladi; ammo fosiqlar fosiqlik qilishda davom etadilar; fosiqlardan hech biri anglamaydi, lekin donolar anglaydilar. Doniyor 12:10.

1844-yil 22-oktabrda hukmning ochilishi Fir'avn ustidan chiqqan hukm bilan timsollashtirilgan edi; bu hukm Misrning to'ng'ichlaridan boshlanib, Qizil dengiz suvlari ichida nihoyasiga yetdi. Donolar imon orqali Eng Muqaddas Joyga kirganlarida, ya'ni Qizil dengizdan o'tganlarida, 1798-yilda oxirzamon vaqtida boshlangan sinov jarayoni 1844-yildan keyin ham davom etdi. Musoning tarixida bu Isroil har bir bosqichda muvaffaqiyatsiz bo'lgan o'nta sinov bilan ifodalangan edi. O'nta sinovning oxirgisi o'n ikki josus Va'da qilingan yerni ko'zdan kechirgan payt edi. Musoning tarixidagi birinchi sinov Shabbatni ifodalovchi manna sinovi edi, va Millerchilar uchun Shabbat 1844-yil 22-oktabrdan keyingi birinchi sinov sifatida aniqlangan edi. Har ikkala parallel tarixda ham birinchi sinov Shabbat bo'lganligi sababli, Musoning tarixidagi

keyingi to‘qqizta sinov 1844-yildan keyin Va’da qilingan yerga yoki o‘lim sahrosiga kirishga olib boradigan bir qator sinovlar bo‘lishini ko‘rsatadi. 1863-yil Millerchilar harakati uchun yakuniy sinovni ifodalaydi. Biz bu mulohazani o‘n ikki josus Va’da qilingan yer haqidagi xabarlar bilan qaytgan paytdan boshlaymiz.

Va ular yurtni qidirib ko‘rishdan qirq kun o‘tgach qaytib keldilar. So‘ng Musoga, Horunga va Isroil o‘g‘illarining butun jamoatiga, Paran cho‘lidagi Qodishga kelib, ularga va butun jamoatga xabar yetkazdilar hamda o‘sha yurtning mevasini ko‘rsatdilar. Unga aytib dedilar: “Sen bizni yuborgan yurtga bordik; u, albatta, sut va asal oqadigan yurt, mana uning mevasi. Lekin o‘sha yurtda yashovchi xalq kuchli, shaharlari devor bilan o‘ralgan va nihoyatda kattadir; bundan tashqari, u yerda Anaqning o‘g‘illarini ham ko‘rdik. Amalekiylar janub yurti tomonida yashaydi; Xetlar, Yobusiylar va Amoriylar tog‘larda yashaydi; Kan‘oniylar esa dengiz bo‘yida va Iordan bo‘ylarida yashaydi”. Shunda Xolib Muso oldida xalqni tinchitib, dedi: “Darhol boraylik va uni egallaylik, chunki biz uni zabt etishga, albatta, qodirmiz”. Ammo u bilan birga chiqqan odamlar: “Biz o‘sha xalq ustiga bora olmaymiz, chunki ular bizdan kuchlidir”, — dedilar. Shunday qilib, ular qidirib ko‘rgan yurt haqida Isroil o‘g‘illariga yomon xabar tarqatib, dedilar: “Biz uni qidirib ko‘rish uchun kezib chiqqan yurt o‘z aholisini yutib yuboradigan yurt; unda ko‘rgan odamlarimizning hammasi ulkan qomatli kishilardir. U yerda devlarni ham ko‘rdik — devlardan bo‘lgan Anaq o‘g‘illarini; biz o‘z nazarimizda chigirtkadek edik, ularning nazarida ham shunday edik”. Sahroda sanash 13:25–33.

Sahrolar kitobidan olingan ushbu parcha, unda ifodalangan tarix Millerchilar harakatining timsoli sifatida ko‘rib chiqilmaganda, osonlik bilan ko‘zdan qochib ketishi mumkin bo‘lgan nihoyatda muhim haqiqatlarni o‘zida mujassam etadi. Bir jihat shundan iboratki, “yomon xabar” bilan chiqqan isyonchilar o‘zlarining o‘ninchi va oxirgi sinovlaridan yiqilayotgan edilar, va ana shu so‘nggi sinovda ikki toifa odam namoyon bo‘ldi. Avvalgi to‘qqiz sinov tarixi davomida shakllanib kelgan bu ikki toifa, qaysi “xabar”ni qabul qilishni tanlashlariga qarab o‘z fe‘l-atvorlarini namoyon qildilar. 1863 yilda Millerchi Adventizm Levilar kitobining yigirma oltinchi bobidagi qullik haqidagi bashorat orqali ifodalangan Musoning xabarini rad etdi. Yoshua va Kaleb tomonidan taqdim etilgan xabar esa shunchaki Xudoning qullikdan qutqarilishlari tarixi davomida qayta-qayta bergan “xabari”ning takrori edi. Muso tug‘ilgan paytdan boshlab, Xudo ularni qullikdan olib chiqib, asrlar ilgari Ibrohimga va’da qilingan yurtga kiritishini va’da qilgan edi. Yoshua va Kaleb asosiy xabar ustida turganlarni ifodalaydi, qolgan o‘n josus esa Xudo haqiqatan ham o‘sha xabarni berganini rad etdilar.

Butun jamoat ovozi o‘zini ko‘tarib faryod qildi; xalq o‘sha kechasi yig‘ladi. Isroil o‘g‘illarining hammasi Musoga va Horunga qarshi ming‘irlab norozilik bildirdi; butun jamoat ularga dedi: “Qani edi, Misr yurtida o‘lgan bo‘lsak! Yoki qani edi, shu sahroda o‘lgan bo‘lsak! Egamiz nega bizni bu yurtga olib keldi? Qilichdan yiqilishimiz, xotinlarimiz va bolalarimiz o‘lja bo‘lishi uchunmi? Misrga qaytib ketganimiz biz uchun yaxshiroq emasmi?” Ular bir-birlariga: “Kelinglar, o‘zimizga bir boshliq saylaylik-da, Misrga qaytaylik”, dedilar. Sahroda sanash 14:1–4.

1863 yilda Jeyms Uayt Review and Herald jurnalida Millerning “yetti zamon” haqidagi tushunchasini rad etuvchi maqola yozganida va o‘sha yilning o‘zida Uriya Smit Levilar kitobidagi

“yetti zamon”ga oid har qanday ishoradan xoli bo‘lgan soxta jadvalni nashr qilganida, Uayt ham, Smit ham Uilyam Millerning ishini bir chetga surib qo‘ydilar hamda murtad protestantizmning Muqaddas Kitobga oid metodologiyasini qo‘lladilar. Yaqinda o‘zlari “Bobilning qizlari” deb ta’riflagan murtadlarning metodologiyasi, farishta Jabroil tomonidan yo‘naltirilgan Miller xabarini rad etish uchun dalil sifatida qo‘llanildi. Qadimgi Isroil uchun o‘ninchi sinovda ular bevosita shunday dedilar: “Kelinglar, o‘zimizga bir boshliq tayinlaylik, va Misrga qaytaylik.” O‘ninchi va yakuniy sinovdagi muvaffaqiyatsizlik boshidan beri berilgan xabarga muvofiq bo‘lgan “xabar”ni rad etishga va Misr qulligiga qaytish istagiga asoslanadi. Yeremiyo 1843 yilgi amalga oshmagan bashorat tufayli hafsalasi pir bo‘lganlarni ramziy tarzda ifodalaganida, Xudo uni aniq ravishda O‘ziga va xabarga bo‘lgan avvalgi g‘ayratiga qaytishga chaqirdi, biroq shu bilan birga uni Bobilning qizlari deb belgilanganlarga hech qachon qaytmaslikka ham buyurdi.

Shuning uchun Egamiz shunday deydi: “Agar sen qaytsang, Men seni yana o‘z huzurimga qaytaraman, va sen Mening oldimda turasan; agar sen qimmatlisini razildan ajratib chiqarsang, sen Mening og‘zim kabi bo‘lasan; ular senga qaytsinlar, ammo sen ularga qaytma.” Yeremiyo 15:19.

1863 yilda Jeyms Uayt va Uriya Smit o‘zlarini ularga borish man etilgan joyga qaytarib olib borish uchun yangi bir sardorni tayinladilar. Yoshua va Xolib oldinga borishni istaganlarni ifodalaydi, Uayt va Smit esa orqaga qaytishni istaganlarni ifodalaydi.

Sahro kitobidagi ushbu parchada e’tibor qaratilishi lozim bo‘lgan yana bir jihat shundaki, keyingi qirq yil davomida isyonchilarning barchasini sahroda o‘limga mahkum etgan yakuniy isyon, Muqaddas Kitob bashoratidagi “bir kun — bir yil” tamoyilini asoslab beradigan ikki asosiy dalildan biridir; bu tamoyil, ehtimol, Miller uchun abadiy xushxabar va birinchi farishta xabarini ochishda qo‘llanilgan eng muhim bashorat qoidasi bo‘lgan. Bu qoidaga oid Muqaddas Kitobdagi boshqa guvohlik Hizqiyol kitobida uchraydi.

Ularni ado etganingdan keyin, yana o‘ng yoningga yot, va Yahudo xonadonining gunohini qirq kun ko‘tarasan; Men senga har bir kunni bir yil uchun belgiladim. Hizqiyol 4:6.

Kun-o‘rin-yil tamoyilini belgilab bergan bu ikki oyatga nisbatan ko‘pincha e’tibordan chetda qoladigan jihat — har ikkala oyatning ham tarixiy kontekstidir.

Sizlar yurtni qidirib chiqqan kunlar soniga ko‘ra, ya’ni qirq kun — har bir kun bir yil hisoblanib — o‘z gunohlaringizni qirq yil davomida ko‘tarib yurasizlar; shunda Mening va’damdan qaytishimni bilib olasizlar. Sanolar 14:34.

Sahrolardagi sanoqlar kitobidagi oyat qadimgi Isroilning boshida sodir bo‘lgan bo‘lib, Xudoning ahd xalqi isyonini ifodalagan, Hizqiyoldagi oyat esa qadimgi Isroilning oxirida sodir bo‘lgan bo‘lib, Xudoning ahd xalqi isyonini ifodalagan. Boshlanishdagi jazo sahroda o‘lim edi, oxiridagi jazo esa dushmanlari yurtida qullik edi. Bir kun bir yil tamoyili ahd xalqining isyonini ta’kidlaydi. Ikki jazo bor: biri boshida, biri oxirida, ammo ikkalasi ham turlicha. Birinchisi sahro bo‘ylab yurish davomida asta-sekin qirilib borish orqali o‘lim edi, oxirgisi esa tom ma’nodagi Bobilda asirlik va qullik edi.

Shunda Muso bilan Horun Isroil o'g'illarining jamoati butun yig'ini oldida yuztuban yiqildilar. Yerni ko'zdan kechirganlar orasidan Nun o'g'li Yoshua bilan Yefunnaning o'g'li Xolib esa kiyimlarini yirtidilar. Va ular Isroil o'g'illarining butun jamoasiga shunday dedilar: "Biz uni ko'zdan kechirish uchun kezib chiqqan o'sha yurt nihoyatda yaxshi yurtdir. Agar Egamiz bizdan mamnun bo'lsa, U bizni o'sha yurtga olib kiradi va uni bizga beradi; u sut va asal oqib yotgan yurtdir. Faqat siz Egamizga qarshi bosh ko'tarmang va o'sha yurt xalqidan qo'rqmang; chunki ular biz uchun non kavidir: ularning himoyasi ulardan ketgan, Egamiz esa biz bilan; ulardan qo'rqmanglar". Ammo butun jamoa ularni toshbo'ron qilishni buyurdi. Shunda Egamizning ulug'vorligi Uchrashuv chodirida Isroil o'g'illarining hammasi oldida zohir bo'ldi. Va Egamiz Musoga dedi: "Bu xalq qachongacha Meni haqorat qiladi? Men ular orasida ko'rsatgan barcha alomatlariga qaramay, qachongacha Menga ishonmaydi? Men ularni o'lat bilan uraman, ularni merosdan mahrum qilaman va sendan ulardan ham buyukroq hamda qudratliroq bir xalq paydo qilaman". Muso esa Egamizga dedi: "Unda misrliklar buni eshitadilar, chunki Sen O'z qudrating bilan bu xalqni ular orasidan olib chiqqansan; va ular bu yurt aholisiga aytadilar. Chunki ular eshitganlarki, Sen, ey Egamiz, bu xalq orasidasan; Sen, ey Egamiz, yuzma-yuz ko'rinursan; buluting ularning ustida turadi; Sen kunduz kuni bulut ustuni ichida, kechasi esa olov ustuni ichida ularning oldidan borursan. Endi agar Sen bu xalqning hammasini bir odamni o'ldirgandek qirib tashlasang, unda Sening shuhratingni eshitgan xalqlar shunday deydilar: 'Egamiz bu xalqni ularga qasam ichib va'da qilgan yurtga olib kira olmagan uchun, ularni sahroda o'ldirdi'. Endi esa, iltijo qilaman, Rabbimning qudrati buyuk bo'lsin, Sen aytganingdek: 'Egamiz sabr-toqatlidir va mehr-shafqati buyukdir, U gunoh va isyonni kechiradi, lekin aybdorni aslo aybsiz deb chiqarmaydi; otalarning gunohini bolalar zimmasiga uchinchi va to'rtinchi naslgacha yuklaydi'. Iltijo qilaman, O'z mehr-shafqatingning buyukligiga ko'ra, Misrdan beri to hozirgacha bu xalqni kechirganingdek, bu xalqning gunohini ham kechirgin". Sahroda sanash 14:5–19.

Bu oyatlarda tasvirlangan tarix Muqaddas Kitobda "g'azablantirish kuni" deb ataladigan bir ramzga aylandi. "G'azablantirish kuni" Zabur to'qson beshinchi, Yeremiyo o'ttiz ikkinchi va Ibroniylarga uchinchi bobda tilga olinadi, biroq biz hozircha bu ramzga to'xtalmaymiz. Oldingi parchada ko'rsatilgan muhim bir tamoyil bor va uni tan olish zarur. Bu tamoyil, shuningdek, Samuel payg'ambar, Lusifer, Ellen Uayt va, albatta, ushbu parchadagi Muso orqali ham namoyon etilgan.

Unga dedilar: "Mana, sen qarib qolding, o'g'illaring esa sening yo'llaringda yurmayapti. Endi bizga barcha xalqlar kabi bizni hukm qiladigan bir podshoh tayinlab ber." Ammo ular: "Bizga bizni hukm qiladigan podshoh ber", deganlarida, bu gap Shomuilga yoqmad. Shomuil esa Egamizga ibodat qildi. Egamiz Shomuilga dedi: "Senga aytayotgan hamma gaplarida xalqning ovoziga quloq sol; chunki ular seni emas, balki Men ularning ustidan hukmronlik qilmasligim uchun Meni rad etdilar. Men ularni Misrdan olib chiqqan kundan to shu kungacha qilib kelgan barcha ishlariga ko'ra, ya'ni Meni tark etib, boshqa xudolarga xizmat qilganlari kabi, senga ham shunday qilmoqdalar. Endi esa ularning ovoziga quloq sol. Biroq ularga qat'iy ogohlantirib, ustilarida hukmronlik qiladigan podshohning tartibini ularga bildirib qo'y." Shomuil o'zidan podshoh so'ragan xalqqa Egamizning barcha so'zlarini aytib berdi. U dedi: "Ustingizda hukmronlik qiladigan podshohning tartibi mana shunday bo'ladi: u o'g'illaringizni

olib, o‘zi uchun aravalari oldiga va otliqlari qatoriga tayinlaydi, ba’zilari esa uning aravalari oldidan yuguradilar. U o‘zi uchun mingboshilarni va ellikboshilarni tayinlaydi; ularni o‘z yerini haydashga, hosilini o‘rib olishga, urush qurollarini va aravalari uchun asbob-uskunalarni yasashga qo‘yadi. Qizlaringizni esa attorlik qilishga, oshpazlikka va nonvoylikka oladi. Dalalaringizni, uzumzorlaringizni, zaytunzorlaringizni, hatto ularning eng yaxshilarini ham olib, o‘z xizmatkorlariga beradi. U urug‘ingizning va uzumzorlaringizning o‘ndan birini olib, o‘z amaldorlariga va xizmatkorlariga beradi. Erkak qullaringizni, cho‘rilaringizni, eng yaxshi yigitlaringizni va eshaklaringizni olib, o‘z ishiga soladi. Qo‘ylaringizning ham o‘ndan birini oladi, sizlar esa uning qullari bo‘lasizlar. O‘sha kunda o‘zlaringiz uchun tanlagan podshohingiz dastidan faryod qilasizlar, lekin Egamiz o‘sha kunda sizlarga javob bermaydi.” Shunga qaramay, xalq Shomuilning ovozig quloq solishni rad etdi va dedilar: “Yo‘q, balki ustimizda podshoh bo‘lsin; toki biz ham barcha xalqlar kabi bo‘laylik; podshohimiz bizni hukm qilsin, oldimizda chiqib yursin va janglarimizni qilsin.” Shomuil xalqning barcha so‘zlarini eshitib, ularni Egamizning qulog‘iga yetkazdi. Egamiz esa Shomuilga dedi: “Ularning ovozig quloq sol va ularga podshoh tayinla.” Shomuil Isroil odamlariga dedi: “Har biringiz o‘z shahringizga boring.” 1 Shohlar 8:5–22.

Ushbu parçada qadimgi Isroil Xudoni o‘zlarining Podshohi sifatida rad etdi, va bu tarix ular «Qaysardan boshqa podshohimiz yo‘q», deb e‘lon qilgan zamonga ishora qilib boradi. Ular Xudoning teokratiyasini rad etdilar va o‘z xalqidan bo‘lgan bir podshoh berilishini qat’iy talab qildilar, biroq oxir-oqibat ularning podshohi Rim podshohi ekanini e‘lon qildilar. Oxirgi kunlardagi Rim podshohi — Rim papasidir.

Lekin ular: “Uni yo‘qot, uni yo‘qot, xochga mixla”, deb baqirdilar. Pilat ularga dedi: “Shohingizni xochga mixlaymi?” Oliy ruhoniylar javob berdilar: “Qaysardan boshqa shohimiz yo‘q.” Yuhanno 19:15.

Teokratiyaning rad etilishi Shomuil uchun shu qadar haqoratli va shaxsiy tuyuldi, u buni o‘zining payg‘ambarlik xizmatining rad etilishi deb tushundi. Ammo Xudo Shomuilga ularning rad etishi payg‘ambarga emas, balki Xudoning O‘ziga qaratilganini aniq anglatdi. Qadimgi Isroilning isyoniga nisbatan Muso va Shomuilning payg‘ambarlik munosabatini bayon etuvchi ushbu ikki parcha shuni ko‘rsatadiki, undan keyin kelgan isyon jazosi qadimgi Isroil uchun oxir emas edi. Hali ham Yashu va Xolib timsolida ifodalangan bir guruh bor ediki, ular Va‘da qilingan Yurtga kirar edilar; Shomuil voqeasida esa qadimgi Isroilning oxiri Isroil shohlarining boshlanishida emas, balki ularning yakunida yuz berdi.

Muso qadimgi Isroil bilan ishlashni davom ettirishi uchun Xudo bilan mulohaza yuritdi, chunki Muso, agar aynan o‘sha paytda ularga yakun yasaladigan bo‘lsa, bu Uning xalqini qutqarib chiqarishning muqaddas tarixini hamda Xudo Ibrohimga va‘da qilgan yurtga ularni boshlab kirish haqidagi va‘dasini noto‘g‘ri talqin etishga olib kelishini mulohaza qildi. Bu yerda maqsad shuki, Xudo isyonni haqiqatning guvohligi sifatida ishlatishni niyat qilganida, uning ham yuz berishiga, ham davom etishiga yo‘l qo‘yishni tanlaydi.

Shomuil tomonidan namoyon etilgan solih g‘azab munosabati Ellen Uayt tomonidan ham namoyon etilgan.

“Men xalqimiz orasida Minneapolisda namoyon bo‘lganidek, o‘zidan bunchalik qattiq mamnunlik va nurni qabul qilib, tan olishga bunchalik istamaslikni ilgari hech qachon ko‘rmaganman. Menga ko‘rsatilishicha, o‘sha yig‘ilishda namoyon bo‘lgan ruhni ko‘nglida asraganlar orasidan birontasi ham, osmondan ularga yuborilgan haqiqatning qadr-qimmatini anglash uchun, to o‘z mag‘rurligini kamtar qilmaguncha va o‘zlarini Xudoning Ruhi boshqarmaganini, aksincha, ularning aqlu qalblari xurofot bilan to‘lganini e‘tirof etmaguncha, yana ravshan nurga ega bo‘lmas edi. Rabbiiy ularga yaqinlashishni, ularga baraka berishni va ularni orqaga qaytishlaridan shifo topdirishni istadi, ammo ular quloq solmadilar. Ularni Kora, Datan va Abiramni ilhomlantirgan o‘sha ruh boshqardi. Isroildagi o‘sha kishilar o‘zlarining nohaq ekanini isbotlaydigan har qanday dalilga qarshi turishga qat‘iy bel bog‘lagan edilar va o‘zlarining norozilik yo‘lida davom etaverdilar, hatto ko‘plar ularga qo‘shilish uchun og‘dirib ketildi.”

“Bular kim edi? Zaiflar emas, nodonlar emas, nursizlar emas. O‘sha isyonda jamoatda mashhur bo‘lgan, obro‘li ikki yuz ellik shahzoda bor edi. Ularning guvohligi nima edi? ‘Butun jamoat muqaddasdir, ularning har biri muqaddasdir, va Egamiz ular orasidadir; unday ekan, nega sizlar o‘zingizni Egamiz jamoati ustidan ko‘tarasizlar?’ [Sahroda 16:3]. Qorah va uning hamrohlari Xudoning hukmi ostida halok bo‘lganlarida, ular aldagan xalq bu mo‘jizada Egamizning qo‘lini ko‘rmadi. Ertasi kuni butun jamoat Muso bilan Horunni ayblab: ‘Sizlar Egamizning xalqini o‘ldirdingizlar’ [41-oyat], dedi; va jamoat ustiga vabo tushdi, hamda o‘n to‘rt mingdan ortiq kishi halok bo‘ldi.”

“Men Minneapolisdan ketishga qaror qilganimda, Egamizning farishtasi yonimda turib dedi: ‘Unday emas; Xudoning bu joyda sen bajarishing lozim bo‘lgan ishi bor. Bu xalq Qorah, Datan va Abiramning isyonini yana takrorlamoqda. Men seni o‘zingga tegishli bo‘lgan maqomga qo‘ydim; nurda bo‘lmaganlar buni tan olmaydilar; ular sening guvohligingga quloq solmaydilar; ammo Men sen bilan bo‘laman; Mening inoyatim va qudratim seni mustahkam tutadi. Ular nafrat qilayotgan narsa sen emas, balki Men O‘z xalqimga yuborayotgan elchilar va xabardir. Ular Egamizning kalomiga nisbatan nafrat va mensimaslik ko‘rsatdilar. Shayton ularning ko‘zlarini ko‘r qilib, hukmlarini buzdi; va agar har bir jon bu gunohidan, Xudoning Ruhiga haqorat qilayotgan bu muqaddaslanmagan mustaqillikdan tavba qilmasa, ular zulmatda yuradilar. Agar tavba qilib qaytmasalar, toki Men ularga shifo beray, Men shamdonni o‘z o‘rnidan olib tashlayman. Ular ruhiy ko‘rish qobiliyatlarini xiralashtirdilar. Ular Xudo O‘z Ruhini va O‘z qudratini namoyon qilishini istamadilar; chunki Mening kalomimga nisbatan ularda masxara va jirkanish ruhi bor. Yengiltaklik, behudalik, hazil-mutoyiba va kulgi-kesak har kuni odat tusiga kirgan. Ular Meni izlashga yuraklarini qaratmaganlar. Ular o‘zlari yoqqan uchqunlar yorug‘ida yuradilar, va agar tavba qilmasalar, qayg‘u ichida yotadilar. Egamiz shunday deydi: Vazifa postingda tur; chunki Men sen bilanman, Men seni tark etmayman ham, tashlab qo‘ymayman ham.’ Xudodan bo‘lgan bu so‘zlarni men e‘tiborsiz qoldirishga jur‘at eta olmadim.” The 1888 Materials, 1067.

Oqsoqol Uayt Shomuilning munosabatiga qiyos qilindi va unga isyonchilar hamda ularning isyoni orasida qolib, o‘z “burchi”ning “posti”da “turish” aytili. Unga, isyonchilarni va ularning isyonini o‘z holiga tashlab ketishga qaror qilganidan keyin ham, o‘z postida turish amr etildi.

Alfa va Omega tamoyilining asosiy tarkibiy qismi bo'lgan ilk bor zikr etilish qoidasi, biror mavzu ilk marta tilga olingan payt g'oyat muhim ekanini ko'rsatadi. Lusifer isyonining eng boshidayoq shunday haqiqat mavjud edi: agar Xudo istaganida, Lusiferning ongida paydo bo'lgan ilk xudbin fikrning o'zidayoq uni yo'q qilish uchun zarur bo'lgan barcha qudratga ega edi. Xudo Lusiferni yaratilishdan olib tashlashi mumkin edi va agar U shunday qilishni tanlaganida, buni boshqa farishtalar hatto nima bo'lganini ham bilmay qoladigan tarzda amalga oshirish qudratiga ega edi. Albatta, U bunday qilmadi, chunki bu, boshqa narsalar qatori, Uning fe'l-atvorini inkor etish bo'lur edi; biroq U aynan shunday qilishiga imkon beradigan ijodiy qudratga egadir. Lekin U buni qilmadi. U sabr-toqat bilan isyonning O'z fe'l-atvorining guvohligining bir qismiga, osmonda boshlangan va oxir-oqibat yerga kelishi kerak bo'lgan ziddiyat haqidagi shahodatning bir qismiga aylanishiga yo'l qo'ydi. Qadimgi Isroil uchun Musoning muloqoti aynan shuni amalga oshirdi. Xudo isyonkor avlodning sahroda halok bo'lishiga yo'l qo'ydi va o'sha tarixdan abadiy xushxabar bilan bog'liq haqiqatlarni ilgari surish uchun Muqaddas Kitobiy misol sifatida foydalandi.

Shuningdek, Shomuil davrida Xudoni Shoh sifatida rad etish holatida ham shunday bo'lgan. Shomuilga, o'zining shaxsiy ishonchlari va payg'ambarlik bilimiga qaramay, oldinga borib, o'z burch posti ustida turishi buyurilgan edi. Xudoning payg'ambarlik va tarixiy nazoratining ushbu jihati Bobil asirlikidan keyin ma'badning qayta qurilishida ham e'tirof etiladi. Xudo yetmish yillik asirlikning har bir unsurini oldindan aytgan va boshqargan: Quddusga qaytishni, Quddusning, ma'badning, ko'chalar va devorlarning qayta qurilishini. U ularni asirlikdan qachon ozod qilinishlarini belgilab bergan vaqtga oid bashoratlarni bayon qilgan. U ikki ming uch yuz yilning boshlanishini belgilash uchun nechta farmon bo'lishini ko'rsatib bergan. U birinchi farmon bilan jarayonni boshlab beradigan butparast shoh Kurushni nomma-nom ko'rsatgan. Quddus va ma'badni qayta qurishning barcha unsurlari aniq belgilab berilgan edi va U ishni ado ettirish uchun solih kishilar hamda payg'ambarlarni ko'targan edi.

Ilohiy bashoriy oldindan bilish va aralashuvning barcha ravshan dalillariga qaramay, Bobil asirlikiga olib borgan isyon allaqachon Uning Xudoning xalqi bilan bo'lgan shaxsiy huzuriga yakun yasagan edi. Qayta qurilgan ma'badga shekinah ulug'vorligi hech qachon qaytmadi. Eng Muqaddas joyda ma'bad endi boshqa hech qachon shekinahning huzuri bilan baraka topmagan bo'lsa-da, butun bu tarix dunyo oxiridagi tarix uchun bashoriy tuzilma ta'minlash maqsadida ishlatildi. Shu ma'noda, qayta qurilgan ma'bad Xudoning huzurining emas, balki Isroilning isyonining guvohligi edi. Shunga qaramay, o'sha tarixning payg'ambarlari, xuddi Samuel va Minneapolisdagi White opa-singil kabi, payg'ambarlar sifatida xizmat qilishda davom etdilar.

Lusiferning isyoni Masih va Shayton o'rtasidagi buyuk kurashda tilga olingan birinchi hodisadir, va Xudo O'z maqsadlari uchun bu isyonning davom etishiga yo'l qo'ydi. Shomuil esa, Isroilning boshqa xalqlarga o'xshash istagiga qarshi bo'lgan solih g'azabiga qaramay, dastlabki ikki shohni moylash ishida qatnashishga yo'naltirildi. Va Xudoning payg'ambarlari Xudoning ma'badini, ya'ni bundan keyin endi hech qachon Xudoning Shekina huzuriga ega bo'lmaydigan ma'badni qayta qurishda ishtirok etdilar.

1863-yildagi adventizmning isyonini berkitib qo'yish maqsadida bashoratli Kalomga qarshi o'zlarining "masallar tovoqlari"ni ishga soladiganlar va agar 1863-yilda biror noto'g'ri narsa yuz

bergan bo'lsa, payg'ambar ayol buni man qilgan bo'lur edi, degan mantiqqa o'z dalillarini asoslashni tanlaydiganlar, Xudoga qarshi isyon haqidagi eng ilk zikrning o'zidayoq aniqlab berilgan birinchi tamoyilga nisbatan qasddan johildirlar. Xudo isyonni O'z maqsadlari uchun ruxsat etadi, va agar kelishi mumkin bo'lgan isyonlar borasida O'z payg'ambarlarining betaraf yoki sukut saqlab qolishini tanlasa, bu Uning tanlovidir.

1844-yildan 1863-yilgacha bo'lgan sinov jarayonini ko'rib chiqishni boshlarkanmiz, bu jarayon Qizil dengizdan o'tganlaridan keyin qadimgi Isroil muvaffaqiyatsiz bo'lgan o'nta sinov orqali timsollashtirilganini inobatga olsak, ushbu Muqaddas Kitob haqiqatini tushunish nihoyatda muhimdir. Xudoning payg'ambarlari itoatkorlik davrlarida ham, itoatsizlik davrlarida ham Uning payg'ambarlari sifatida xizmat qiladilar va ba'zan ular, tashqi ko'rinishda, payg'ambardan e'tiroz bildirish kutiladigan masalalarga norozilik bildirmaydilar. Ba'zan ular isyonni ravshan tarzda anglab turadilar, biroq jilovlab qo'yiladilar; boshqa paytlarda esa isyon masalasida Rabbii ularning ko'zlari ustiga O'z qo'lini tutadi. Bu nuqtayi nazar e'tirof etilganda, 1863-yil Muqaddas Kitob bashoratidagi oltinchi shohlik tarixida, ham Protestantizmning shoxi, ham Respublikaçilikning shoxi uchun, muhim bir alomatga aylanadi.

Men ham payg'ambarlar orqali so'zladim, vahiylarni ko'paytirdim va payg'ambarlar xizmati orqali timsollar ishlatdim. Ho'sheya 12:10.